

Nr 152

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att för Sveriges del godkänna ändring i konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen; given Stockholms slott den 5 april 1963.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Gunnar Lange

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen hemställs om bemyndigande för Kungl. Maj:t att under vissa närmare angivna omständigheter för Sveriges del godkänna ändring av EFTA-konventionen innebärande snabbare avveckling av tullarna inom EFTA. Dessa tullar har hittills i olika omgångar sänkts med tillhoppa 50 procent. För närvarande övervägs att besluta om fortsatt avveckling i en takt som leder till fullständigt avskaffande av ifrågavarande tullar under loppet av år 1966 i stället för vid utgången av år 1969 som ursprungligen avtalats.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet å Stockholms slott den 5 april 1963.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, fråga om *bemyndigande för Kungl. Maj:t att för Sveriges del godkänna ändring av konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen* samt anför därvid följande.

Frågan om Sveriges anslutning till konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen, EFTA, förelades riksdagen genom proposition nr 25 till 1960 års riksdag. Sedan riksdagen bifallit propositionen (UU 2, Rskr 140) godkände Kungl. Maj:t den 1 april 1960 konventionen. Denna ratificerades därefter av samtliga signatärstater den 3 maj 1960, då den trädde i kraft. Genom riksdagens godkännande av nämnda proposition erhöll Kungl. Maj:t bemyndigande att *dels* för Sveriges del godkänna sådana ändringar i konventionen jämte till densamma fogade bilagor, vilka icke krävde författningsändring av beskaffenhet att påkalla riksdagens medverkan, *dels* vidtaga sådana ändringar i regleringsförfattningarna på jordbrukets och fiskets områden, vilka föranleddes av Sveriges anslutning till konventionen. Det förutsattes att riksdagens medgivande i särskild ordning borde inhämtas i fråga om att i snabbare takt avveckla tullarna än vad konventionen förutsåg. Även i det fall att förpliktelsen att avveckla tullar utvidgades genom ändring av gränsdragningen mellan industrivaror å ena samt jordbruks- och fiskeprodukter å andra sidan borde beslutet göras beroende av riksdagens godkännande, såvida frågan ej var av huvudsakligen formell natur.

I samband med avgivandet av nämnda proposition framlade Kungl. Maj:t, på föredragning av chefen för finansdepartementet, proposition (1960: 32) med förslag till förordning angående rätt för Konungen att i vissa fall förordna om avvikelser från tulltaxan m. m. Sedan riksdagen antagit förslaget (BevU 30, Rskr 150) utfärdades förordningen den 13 maj 1960 (SFS 243).

En överenskommelse om Finlands association till frihandelssammanslutningen underteckades i Helsingfors den 27 mars 1961. Sedan Finland och

EFTA-konventionens signatärstater — för Sveriges del med stöd av riksdagens beslut (prop. 1961: 149; UU 6; Rskr 256) — ratificerat överenskommelsen trädde densamma i kraft den 26 juni 1961.

Enligt bestämmelserna i artikel 3 i EFTA-konventionen skall medlemsstaterna successivt avveckla sina tullar och andra avgifter med motsvarande verkan på industrivaror, som importerats från annan stat inom frihandelsområdet och som har sitt ursprung inom detta. Med industrivaror förstås därvid alla varor utom sådana jordbruksvaror och fiskeprodukter som upptagits i bilagorna D och E till konventionen. Dessa senare omfattas icke av tullavvecklingen. Att märka är vidare att förpliktelsen att avveckla tullar icke avser fiskala tullar. Förefintliga protektionistiska element i dessa skall dock avvecklas.

De i artikel 3 avsedda handelshindren skall enligt konventionens nuvarande lydelse vara helt avskaffade den 1 januari 1970. Tullavvecklingen inleddes den 1 juli 1960, då en första sänkning genomfördes med 20 procent av den tullsats, som gällde den 1 januari 1960 (bastullen). Enligt konventionens ursprungliga tidsschema skulle därefter följande sänkningar, var och en om 10 procent, äga rum den 1 januari 1962, den 1 juli 1963 samt den 1 januari vart och ett av åren 1965—1970.

Enligt artikel 3 kan EFTA:s råd när som helst enhälligt besluta om en snabbare avvecklingstakt. Rådet beslöt vid möten i februari och november 1961 samt i juni 1962 att de till den 1 januari 1962, den 1 juli 1963 samt den 1 januari 1965 förutsedda reduktionerna skulle äga rum respektive den 1 juli 1961, den 1 mars samt den 31 oktober 1962. För Sveriges del har dessa tullsänkningar genomförts sedan riksdagens godkännande inhämtats (prop. 1961: 146; UU 5; Rskr 255, prop. 1962: 22; UU 1; Rskr 63 resp. prop. 1962: 180; UU 9; Rskr 357).

Det vid ministermötet i juni 1962 fattade beslutet om en accelererad tullavveckling innehöll, i likhet med vad som var fallet beträffande närmast föregående beslut, vissa särbestämmelser. Österrike och Norge medgavs sålunda rätt att verkställa den till den 31 oktober beslutade tullsänkningen den 31 december 1962 respektive senast den 30 april 1963. Norge har dock ej begagnat sig av rätten att vänta med den senaste tullsänkningen till den 30 april 1963 utan satte, liksom Österrike, densamma i kraft den 31 december 1962. Vidare fick Danmark tillstånd att även vid den sista tullsänkningen undanta vissa varor, för vilka Danmark i förhandlingar med den Europeiska ekonomiska gemenskapen, EEC, begärt en långsammare takt i tullavvecklingen. Sedan förhandlingarna om Storbritanniens medlemskap i EEC avbrutits och därmed även frågan om Danmarks medlemskap i den gemensamma marknaden kommit i ett nytt läge har Danmark från och med den 1 mars 1963 frånfallit den gentemot övriga EFTA-länder erhållna rätten till en långsammare tullavveckling för nämnda varor.

Enligt bestämmelserna i associationsavtalet med Finland genomfördes en första tullavveckling om 30 procent mellan detta land och EFTA-länderna

den 1 juli 1961. Den 1 augusti 1962 verkställde Finland en ytterligare sänkning med 10 procent motsvarande den sänkning som flertalet EFTA-länder vidtog den 1 mars 1962. Finland kommer att verkställa ytterligare en 10-procentig tullsänkning den 30 april 1963. EFTA-ländernas hittills fattade beslut om snabbare tullavveckling har enligt beslut av det genom associationsavtalet tillskapade gemensamma rådet gjorts tillämpliga även gentemot Finland.

I detta sammanhang torde få erinras om att Portugal enligt EFTA-konventionen medgivits en särställning så tillvida, som tullavvecklingen för de varuslag, vilka är föremål för produktion inom Portugal, i allmänhet skall ske under en period av högst 20 år. För dessa produkter inleddes tullavvecklingen den 1 juli 1960 med en första sänkning med 20 procent av bas-tullarna. Enligt ett vid sammanträde i februari 1961 fattat rådsbeslut har Portugal den 1 januari 1963 reducerat tullarna med ytterligare 10 procent. Denna tullsänkning var enligt konventionens ursprungliga tidsschema fastställd till den 1 januari 1965.

EFTA:s ministerråd sammanträdde i Genève den 18 och den 19 februari 1963. Under intryck av avbrottet i förhandlingarna om Storbritanniens inträde i EEC nåddes enighet om att på olika sätt fördjupa och bredda EFTA:s verksamhet. Det permanenta EFTA-rådet i Genève instruerades att utforma ett handlingsprogram för EFTA:s framtida verksamhet, till vilket slutlig ställning skall tagas vid nästa ministermöte, som kommer att äga rum i Lissabon i början av maj 1963. Den fortsatta avvecklingen av kvarvarande inbördes tullar intar en central plats i handlingsprogrammet. Till nästa ministermöte skall förslag utarbetas om en tidtabell för en accelererad tullreduktion som leder till fullständig tullfrihet mellan EFTA-länderna under loppet av år 1966. Vidare skall undersökas möjligheterna att öka den interna EFTA-handeln med jordbruksprodukter, varjämte vissa undersökningar rörande handeln med fiskeprodukter skall slutföras. Vid sidan härav förutser mandatet bl. a. ett avskaffande av kvarvarande kvantitativa restriktioner i takt med tullavvecklingen samt aktivering av frågorna om tullrestitutions, fiskala tullar och interna skatter, tidsbegränsade ursprungsregler och administrativa arrangemang som utgör handelshinder. Slutligen skall undersökningar inledas om bl. a. möjligheten att närmare samordna medlemsstaternas handelspolitik.

Frågan om ändring av tidtabellen för tullavvecklingen inom EFTA har behandlats inom kommerskollegiets delegation för integrationsfrågor. Delegationen har uttalat sig för en sådan ändring av tidtabellen i EFTA-konventionens artikel 3, som innebär att tullavvecklingen mellan EFTA-länderna skall vara genomförd under år 1966.

Departementschefen

Det senaste ministermötet inom EFTA ägde rum i februari i år efter det att förhandlingarna om Storbritanniens medlemskap i EEC avbrutits. Vid mötet förelåg liksom tidigare enighet om att det främsta syftet med EFTA:s verksamhet var att förbereda och underlätta övergången till en integrerad europeisk stormarknad och att detta syfte i det nya läget bäst kunde främjas av att EFTA-samarbetet fördjupas och aktiveras.

Enligt ett till EFTA:s permanenta representanter i Genève lämnat uppdrag skall dessa utforma ett handlingsprogram, till vilket slutlig ställning skall tagas vid nästa ministermöte, som är planerat att äga rum i början av maj i år. Enligt direktiv skall permanenta EFTA-rådet till dess bl. a. ha utarbetat ett förslag till en etappvis avveckling av resterande EFTA-tullar med utgångspunkt från att dessa skall vara helt avskaffade under loppet av år 1966.

Avvecklingen av handelshindren mellan EFTA-länderna inleddes i juli 1960, då en första tullsänkning med 20 procent av bastullarna genomfördes. Därefter har — med rätt till smärre avvikelser för vissa medlemsländer — ytterligare tre tullsänkningar, var och en om 10 procent, ägt rum, nämligen i juli 1961 samt i mars och oktober 1962. Därmed har EFTA-ländernas bastullar reducerats till hälften.

Det allmänna intrycket är att några väsentliga störningar till följd av den hittillsvarande tullavvecklingen icke inträffat inom medlemsstaternas näringsliv. För Sveriges del synes tullsänkningarna hittills ej ha medfört större olägenheter för vare sig produktion eller arbetsmarknad. För näringslivets del har hittills genomförda tullsänkningar bidragit till en anpassning av produktionen som stärkt konkurrensförmågan på den internationella marknaden. En snabbare avveckling av tullarna påskyndar ytterligare denna utveckling. Även om en sådan avveckling kan medföra bekymmer för vissa industrigrenar talar dock enligt min mening övervägande skäl för en fortsatt hastig avveckling av tullarna.

Besluten att sänka EFTA-tullarna snabbare än ursprungligen stadgats i EFTA-konventionen har hittills haft formen av ändringar av artikel 3 i densamma. Dessa beslut har från svensk sida gjorts beroende av riksdagens godkännande i varje särskilt fall. De har infallit vid sådana tidpunkter att riksdagens godkännande kunnat inhämtas före ikraftträdandet.

Ett nytt beslut om snabbare sänkning av EFTA-tullarna torde också få formen av ändring av artikel 3 i EFTA-konventionen. Ett sådant beslut kan komma att fattas redan vid EFTA:s förestående ministermöte i början av maj. Det kan inte uteslutas att en första ytterligare tullsänkning som följd härav kommer att vidtagas redan under sommaren 1963. Sannolikt är vidare att detta beslut i motsats till de tidigare kommer att avse hela den återstående tullavvecklingen ned till noll, däri inbegripet en framflyttning av

slutdatum för uppnåendet av full tullfrihet inom EFTA. Förhandlingsläget kan bli sådant att det skulle försvåra tillgodoseendet av svenska intressen om från svensk sida måste göras förbehåll för riksdagens godkännande och om dröjsmål med det nya beslutets ikraftträdande därigenom skulle uppstå. Härmed förenade olägenheter torde kunna undvikas endast genom att möjligheter öppnas för svenskt godkännande av beslutet oaktat det icke kunnat underställas riksdagen.

Det framstår sålunda som angeläget att Kungl. Maj:t erhåller bemyndigande av riksdagen att för svensk del godkänna sådan ändring av EFTA-konventionen som innebär en snabbare avveckling än enligt nu gällande tidtabell av tullarna inom EFTA. I avvecklingen inbegripes de införselavgifter som uttas för varor tillhörande jordbruks- och fiskeregleringens områden men vilka enligt EFTA-konventionen är underkastade samma avvecklingsregler som industrivaror. Bemyndigandet bör emellertid endast gälla beslut som fattas och träder i kraft vid tidpunkt då riksdagens godkännande ej kan inhämtas i vanlig ordning. Om bemyndigandet utnyttjas bör riksdagen underrättas om de vidtagna ändringarna.

Därest min hemställan bifalles äger Kungl. Maj:t med stöd av bemyndiganden, som tidigare lämnats av riksdagen, förordna om de avvikelser i fråga om tullsatser och införselavgifter, som föranleds av ändringar i EFTA-konventionen.

Med åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att för Sveriges del godkänna sådan ändring i konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen, som avser den fortsatta tullavvecklingen inom sammanslutningen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

J. Thomas Stensson